

List za koristi delav-kega ljudstva. Delavci so opravičeni do vsega kar producirajo.

This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PROLETARIAT

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju-ki se nahaja poleg va-sega naslova, prilep-je-nega spodaj ali na ovitku. Ako (297) je številka... tedaj vam s prihodnjo številko našega lista po-teče naročnina. Prosti-mo, ponovite jo takoj.

Stev. (No.) 296.

Chicago, Ill., 13. maja (May) 1913.

Leto (Vol.) VIII.

Štrajk v West Virginiji še ni končan.

Mati Jones še vedno v krempljih vojaške drhali. Barbarake razmere tamkaj vpijejo do neba.

Pred par tedni je bila po dnevnem časopisju raznesena vest, da je premogarski štrajk v Paint in Cabin Creek distriktu West Virginije končan in da se premogarji vračajo na delo.

Ta vest ni bila resnična! Paul J. Paulsen, član mednarodnega odbora U. M. W. A., poroča iz Charlestona, da štrajk še ni končan in da glede sporazuma so premogarji in lastniki premogokopov tako narazen kakor so bili v začetku štrajka. Resnica je, da je guvernér Hatfield predlagal nekakšen "kompromis", po katerem naj bi štrajkarji dobili devet urni delavnik in plačo dvakrat v mesecu. Do sedaj so delali deset ur in plača je bila enkrat v mesecu. Baroni premoga so sprejeli "kompromis" in premogarji so 26. aprila sklicali konvencijo v Charlestonu, da se dogovorijo, kaj je storiti. Po viharinih debatah so premogarji sklenili, da sprejmejo "kompromis" pod pogojem, če lastniki premogovnikov ne bodo nasprotovali uniji. Zadnji pa niso hoteli o tem ničesar slišati. Premogarji so apelirali na gubernorja, toda guvernér jim je zagrozil, da jim da 36 ur časa, da se povrnejo na delo, drugače bodo vsi zaprti ali deportirani. Na ta brutalni odgovor gubernorja so štrajkarji seveda opustili vsako nado za kak sporazum in sklenili so nadaljevati boj do skrajnosti.

Položaj v zapadni Virginiji je sedaj sledeči: Guvernér Hatfield je sam v štrajkarskem okolišu na čelu svoje vojaške bande in goni premogarje v rove, kateri se dajo goniti in tlačiti druge v zapore.

Mati Jones, angelj rudarjev in premogarjev, je še vedno v vojaških zaporih v Prattu in z njo vred je zaprtih enajst drugih socialistov, katere čaka ječa ali pa vislice pod barbarško strahovlado gubernorja Hatfielda.

Guvernér je na lastno pest zatrl socialistični tednik "The Labor Argus" v Charlestonu in zaprl tiskarno, da list ne more več izhajati. Uredniki lista so v zaporu.

Premogarji so pregnani iz hiš, ki so večidel lastnina baronov premoga in nastanili so se v šotarih na zasebnih lotah dobroščinskih ljudi.

Nasilje v W. Virginiji prekaša že vsako človeško potrpežljivost. Zapadna Virginia je izmed vseh 48 držav najbolj nazadnjaška in barbarska, prava ameriška Sibirija. Zapadna Virginia je bila pred l. 1861 tista država, kjer je najbolj svetelna zamorska sužnost in kjer se je pričela civilna vojna; danes tamkaj evete mezdna sužnost v najbolj barbarski formi in civilna vojna že divja eno leto. Kapitalisti, lastniki premoga, imajo absolutno vso državno oblast v svojih rokah. Guvernér Hatfield je njih ponižni hlapec, kajti njegovo izvolitev so oni kupili. Zapadna Virginia je sramota za cele Zedinjene države in neodpustna sramota za demokratično vlado v Washingtonu, ako se kaj kmalu ne gane in ne stori konec barbarstvu in tiranstvu!

Odmevi v zveznem senatu.

Senator Kern iz Indijane je 2. maja predložil v senatu resolucijo za preiskavo razmer v štrajkar-skem okolišu v W. Virginiji. Resolucija je bila sprejeta. Zvezna vlada je že lansko leto preiskavala štrajk v Paint in Cabin Creeku, toda vsa poročila so pozneje zaspala v Taftovem vladnem oddelku za trgovino in delo. Tako daleč sega moč kapitalističnih tiranov v W. Virginiji! Kaj bodo

sedaj naredili demokratje, se bo videlo.

Pismo matere Jones.

"Mother" Jones je putem druge osebe poslala rdeče pismo na list "Appeal to Reason" z namerom, da zve delavska javnost, v kakšnem položaju se nahaja:

Pratt, W. Va., vojaška bastilja, 25. aprila 1913. — Zelo resna je situacija, v kateri se tukaj nahajamo, tako resna, a zunanji svet je še sedaj ne razume in Bog zna, kdaj je bo razumel. Jaz sem tukaj že enajst tednov. Dvanajsti nas je v "poor devilov", razen mene še enajst moških, med temi tudi urednik socialističnega lista v Charlestonu in en naš guvernér John Brown. Njegova žena in otroci zunanjo glado umirajo. Zdi se nam, da slišimo jok malih po očetu, zdihovanje žene, ali kaj — mi ne moremo pomagati; prenašičenci zunanji se pa ne brigajo za njo. Meni ni toliko zame, ker moja naloga se bliža koncu, toda srce me boli, ko mislim na junške premogarje, ki so zaprti v Clarksburghu, a niti najmanjši glasček protesta se ne sliši njim v prid. Bili so pogumni in zvesti. Zdaj pa trpijo zato, ker so se osmehili boriti za pravico. Toda naj bo; boj se bo nadaljeval, dokler ne bodo delavci zadobili v roke stroje in zapodili postopne, katere sedaj pasejo. Borila sem se dolgo let in še se borim, čeprav me imajo razbojnikji v ječi in me čuvajo s krvinimi psi.

Mother Jones.

Tako piše 80 letna čestitljiva ženica, katera je že nad dvajset let v aktivnem boju za pravice trepečega delavstva. Ali je to sedaj njeno plačilo? Ali je junška žena to zaslužila, da na svojo visoko starost hira v umazani in smrdljivi ječi? Ali bo ameriško delavstvo mirno gledalo, da sivolasa proletarska junakinja prebije svoje zadnje dni v vojaškem brolu, med štirimi stenami zasmehovana in zasramovana od oboroženih capinov in barab, ki so v službi peklenjskih satanov v človeški koži?

O — delavci! Kje je vaš ponos? Kje je čut človečanstva?!

ZADNJE VESTI IZ W. VIRGINIJE.

Pred sklepom lista je došla sledeča vest:

Charleston, W. Va. — Pod silnim pritiskom protestov od vseh strani Amerike, zlasti iz vrst organiziranega delavstva in socialističnih skupin in pod pritiskom preteče vladne preiskave je guvernér Hatfield izpustil iz vojaškega zapore mater Jones. Zagrozil ji je pa, da bo ponovno zaprta če bo prirejala agitatorične govore. Mati Jones je odločno odgovorila, da se bo borila za premogarje kot doslej. Ostali sodrugi so pa še v zaporu.

Senator Kern in predsednik Wilson dobivata dnevno na tisoče pisem od delavcev iz vseh strani republike. Pisma vsebujejo zahtevo po priskavi in za takojšnjo izpustitev zaprtih premogarjev. Nekaj bo le pomagal.

KONFUZIJE "PREISKOVALCEV".

Kaj pa je s senatno preiskavo bele sužnosti v Illinoisu? Nič! — Kapitalisti v Springfieldu so obdžili lajtnant-gubernora Barratt O. Hare, kateri je vodil preiskavo da je nedolgo tega vodil po čikaških hotelih neko dekle, ki ni njegova žena. Senat je seveda brž imenoval drugo preiskovalno komisijo, katera sedaj "preiskuje" afero O'Hare.

Sedaj je treba zopet drugo komisijo, da bo "preiskovala" tiste, ki "preiskujejo" O'Hare in zopet drugo, da bo preiskovala preiskovalce, ki bodo preiskovali tiste, ki preiskujejo O'Hare itd! Senat res nima drugega posla.

Mc Manigal je prosil!

Ortle McManigal, sam izpovedani "dinamitar", kateri je izvršil več težkih zločinov in igral glavno ulogo kot priča v zanimivi pravdi bratov McNamara — bode v nekaj dneh izpuščen iz ječe, ter oproščen vseh zločinov, kar jih ima nad seboj, in kateri so večji, kakor marsikaterega drugega zločinca, ki sodi za varnim omrežjem!

McManigal je kapitalistični "suft" prve vrste, kakoršnih se je malo dobi med delavskim razredom. On se je poslužil stare E-fijalske taktike proti svojim soprobratom-delavcem. Pristopil je k uniji železostavbinskih delavcev, ter se kazal za navdušenega unionista, ter skrajnega radikala. Učil je delavce, da je najbolj pametna metoda delavcev, ako pomeženo z dinamitom v zrak vse ogorne stajbe, kjer so zaposleni neorganizirani delavci njihove stroje. Ko je enkrat vedel za vse tajnosti pri organizaciji, se je poudinjal kapitalistom; seveda ne zastoj, ker se bržkone McManigal in kapitalisti že popred imeli izdelati načrt, kako bodo od McManigala zapeljane delavce spravili na vislice, uniji pa, ki je trn v peti gospodujočim slojem — zavili vrat. McManigal, kateri je imel za učitelja znanega detektiva Burnsa, se je že po popred dogovorjenem načrtu prestavil pred sodiščem za velikega in hudo skesanega grešnika, ter vso krivdo zvalil na druge.

McManigal je že popred, še predno se je začela obravnava, dobro vedel, da ne bode samo kmalu prost, temveč da še po vrhu dobi knežjo nagrado. Kapitalistom so taki izmečki, kakor je McManigal, najdragocenejšje orodje, katerega se ne more preplačati in nadomestiti v boju proti organiziranim delavcem, kateri s pomočjo unij drže nekoliko višje delavske plače, ter se bore za boljše življenjske pogoje; za se in za svoje otroke, kateri bi brez industrijske in politične organizacije živeli in umrli kot mezdni sužnji kapitalistov.

Izpustitev dinamitarda McManigala iz ječe kaže v svitli luči, kakšno pravično sodniško administracijo imamo, pod sedanjim kapitalističnim režimom. Nedolžne delavce, kateri so toliko poštenji, da nečejo prodati svoje sotovaršne kapitalističnim hijenam, o-bešajo na vislice (A. Spiess, Engel, Parson in Fisher), bogate roparje, kateri okusujejo ljudstvo za milijarde, ter izpijejo delavcu poslednjo kapljo krvi, se slavi kot stebre države in domovine — nositelje civilizacije in kulture! Delavskega špijona, glavarja dinamitarov, kateri bi v dobrobit človeške družbe moral celo svoje življenje sedeti za varnim železnim omrežjem, se ga pa za slepilo javnosti za nekaj časa pošlje v ječo, potem pa pomilosti edino le zato, ker je igral lumparsko nlogo, ker je bil slepo osodje, da se izvesti fini načrt in umetno nastavljena past unijam, in da bi triumfirala kapitalistična svojati!

Delavci, to ni ljudska, temveč kapitalistična pravica! Bratje, ako bi katerikoli prišel do vas kakšen falot, kateri bi vam svetoval podkrtati dinamit in metati bombe, pošljite ga takoj k vragu. Ne vrjemite mu. 99% takih exemplarjev — so kapitalistični špijoni, kateri ne žele kapitalizmu, temveč vam — vašemu deiaskem gibanju v okvirju ječi in vislice zaviti vrat.

Ne dinamit in bombe, temveč industrijska in soc. politična organizacija v medsebojni harmoniji — pelje iz gospodarske in politične sužnosti. Dokler bo delavstvo podpiralo protidelavske časopise, se ne sme pritoževati, da ga davi kapitalizem.

Bravo, Buffalo!

Ni zelo dolgo časa, da se je arogantna, menarodna družba pouličnih kar uklonila in pripoznala opravičene zahteve svojih uslužbencev. Štrajk konduktarjev in motornikov v Buffalo je bil zaradi železne discipline štrajkarjev, kmalu končan.

Vojaštvo je bilo poklicano v Buffalo, N.Y., da provociira štrajkarje, in čuva sveto in pošteno pridobljeno lastnino gospodov kapitalistov. Toda vojaki in policaji so bili v tem štrajku nerabna šara. Delavci so se zadržali mirno in dostojno, tako da kapitalisti in njihove oproroče niso nikjer mogli porabiti oboroženih janičarjev, katerih glavni smoter je, da naredo izgrede, nakar potegnejo puške, samokrese in sablje, ter sekajo delavce, na povelje kapitalistov.

Organizirani delavci različnih narodov so v tem štrajku pokazali svojo solidarnost napram svojim borečim sotovaršim, ter jih zvesto in vsestransko podpirali. Organizirani delavci so bili tisti magnet, kateri je privlekel za delavce boljše življenjske pogoje — iz kapitalistične denarnice.

Konduktarji in motorniki so v Buffalo zmagali edino le zato, ker so drugi delavci odstali lojalni svojemu delavskemu razredu, in ker zaradi tega družba ni mogla dobiti skehob! Edinole na ta način se dobe štrajki, drugače so pa izgubljeni, ako nekateri delavci štrajkuje, drugi pa skehobajo, ter na ta način jedo kruh skebi svojim borečim bratom iz pred ut!

Dandanes, ko pri kapitalističnem razredu vlada stroga organizacija in disciplina, je edina pot za samoobrambo delavcev, ako se tudi oni strnejo skupaj v nepremagljivo falango, kakar jim bode izražena izvojevati odločno bitko nad svojimi gospodarji in tlačitelji, ki jih izkoriščajo od zibel do groba! Ne le skupen nastop in solidarnost v Buffalo, temveč solidarnost delavcev cele sveta je v stanu streti kapitalistično tiranijo, zrušiti tednjavo z umskimi topovi, proti katerim so Kruppovi jekleni topovi ničla, ter ustanoviti novo družbo, v kateri bo dovolj dela in kruha za vse!

MODRE GLAVE.

Socializem je že tako prišel v mozer slavni ameriški patrijotom, državnikom in drugim stopačem v svili in fraku, da ne vedo več, kaj da bi počeli, da se ta val vzeji. Najbolj jih skrbi, da bi se revolucionarni duh zavvednega proletarijata ne zanese v armado. Armada in vojna mornarica je lenim potepuhom, — dokler se možto drži in vrjame reakcionarnim naukom — najboljša pomoč in terna, da prektira sveti kapitalistični sistem, v katerem je mnogo črnih peg, in ena največjih in najgorših: mez-dno suženjstvo.

Meščanstvo si prizadeva na vse kriplje, da armada ostane lojalna starim tradicijam. Profit je v nevarnosti, in zato je najbolje, da se vojakom ubije v glavo, da so navadni delavci manj vredna bitja, kateri so rojeni zato, da tlačijo vse svoje življenje za tiste, kateri jim milostno dajejo kot miloščno skorjico kruha.

Kedor pa bi se predrznil nčiti naše slavne vojake drugače, tacega se pa utakne v marogasti jopič, da bode znal, kaj se pravi kršiti postave v svobodni Ameriki. Boljše je vse drugo zgubiti, kakor pa vojake, katere se da posebno dobro uporabiti ob času

štrajkov, kadar delavci zahtevajo večji kos kruha.

Da nam pa ne bodejo naši meščanski kolegi okoli rmenega časopisja očitali, da socialisti vse prečno vidimo, naj prečitajo doljeni dogodek, kateri se je pripetil dne 5. maja.

Waldo H. Coffman in O'Leary, dva socialisti, katera služita pri državni milici, sta bila aretirana v Fort Steven, Oreg. Obdolžena sta zločina, da sta med vojaki razpečavala socialistično literaturo, ter v splošnem propagirala socialistične ideje med vojaštvom. Vojaški častniki omenjene trdnjave zahtevajo, da prideta nevarna puntarja in zločinca pred vojaško kazensko sodišče.

Zivela svoboda v svobodnej Ameriki!

ČRNOGORA SE JE UDALA — NIK V NEVARNOSTI, DA IZGUBI PRSTOL.

Vsled ukaza veselil so Črnogorci zadnji teden zapustili Skader. Trdnjava je sedaj v rokah veselil, ki bodo določili, čegava bo. S tem je sedaj odstranjena nevarnost vojne od strani Avstrije, dasiravno zadnja še ni umaknila svojih čet iz bližine Črnogore in še vedno preži na Albanijo.

Kralj Nik se je končno udal pod pritiskom veselil, toda zdaj je pa naletel na hud odpor doma. Črnogorci so namreč silno jezni, da so izgubili Skader, za katerega je padlo okrog štirideso mož in na katerega so stavili toliko svojih nad. Srd Črnogorcev se obrača proti Niku in kronani ovčji pastir je v nevarnosti, da izgubi svoj prestopalek.

Srbski socialisti so v Belemgradu na javnem shodu sprejeli resolucijo, v kateri priporočajo vsem balkanskim narodom, da se naj združijo v močno republiko.

Roosevelt — albanski kralj?

Čikaška "Tribune" je odgovorna za vest iz Londona z dne 10. maja, ki se glasi, da so Albanci apelirali na našega slavnega Teddija Roosevelta, da naj sprejme albansko krono in postane njih kralj!

Brez vsakega komentarja!

Delavci v clevelandskih klavnicah na štrajku.

Delavci, kateri so zaposleni v smrdelih klavnicah v Clevelandu, so nezadovoljni s razmerami, pod katerimi delajo sedaj. Da je delo v klavnicah v resnici nezdravo in pod vsako kritiko, je gotovo znano vsakemu, kedor je žital znameniti roman "Jungle".

Da si clevelandski delavci, kateri so zaposleni v teh smrdelih podjetjih, izvojevajo boljše plačo in krajši delavni čas; so pričeli misliti na organizacijo. Izvolili so posebni odbor, kateri je zbral skupaj delavske tožnje, da jih predlože gospodarjem klavnic. Delavci zahtevajo, da se jim povisa plača tri cente na uro za slebernega delavca. Deseturni delavnik v vseh oddelkih. Čas in pol za nadčas in dvo štirni čas za nedelje. Boljše sanitarne razmere in čiščenje tlakov.

Ker "bossi" niso nič odgovorili, da hočejo sprejeti zahteve delavcev, so le ti 28. aprila sklicali shod, na katerem so sklenili, da s štrajkom izvojevajo to, česar jim gospodarji ne dovolijo mirnim potom. Na shodu so govorili Arnold v angleškem, Freitag v nemškem in Novák v češkem jeziku.

Nam ni znano, če je v teh klavnicah zaposlenih tudi kaj Slovencev. Prosimo pa, da naj se slovenski delavci izogonejo skebskemu delu, dokler ne bode štrajk končan.

Ameriški delavci pošiljajo razne lenuhe v kongres, kjer imajo dnevnic po \$20. In kakšne koristi imajo od teh lenuhov?

Japonsko vprašanje v pravi luči.

Kaj je pravzaprav z japonskim vprašanjem v Californiji?

Časopise veliko piše o japonskem problemu v Californiji in o prizadevanju predsednika Wilsona ter državnega tajnika Bryana, da bi odvrnila zakon, ki hoče zabraniti Japoncem v Californiji pravico do lastnine zemljišče.

V resnici je cela stvar sledeča: Pred več leti so bogati posestniki zemljišče v Californiji, ki posedujejo do 100.000 akrov zemlje, iskali enenih delavcev. Domači delavci so jim bili predragi, zato so pričeli importirati kitaj-ske kulise, ki so bil zadovoljni s par centi. Pozneje so zemljiški lordi uvideli, da so Japonci boljše delavci in kmalu so Kitajce nadomestili z Japonci. Na ta način se je naselilo na tisoče Japoncev v Californijo. Doklar so Japonci bili samo hlapeci, ki so delali po petdeset centov na dan, ni se nihče zmedel zanje in nihče jim ni nasprotoval razen ameriških delavcev, katere so Japonci povsod izpodrivali. In še takrat, so domačini protestirali proti japonskim kulijem, priskočili so zemljiški lordi zadržim v obrambo, češ da so pridni in vsikdar zadovoljni.

Japonci pa niso ostali vedno hlapeci. Prilagodili so se hitro ameriškim razmeram, naučili se jezika in kmalu so en za drugim kupovali zemljišča in sami postali "lordi". Lotili so se tudi raznih trgovskih podjetij in tako so ostali nevarni konkurentje domačim podjetnikom.

Tako se je vodilo in razvilo Japonsko vprašanje v Californiji in nič drugače. Ravno tisti ljudje, oziroma tisti sloj ljudi, ki je importiral Japonce v Californijo, je danes najbolj proti njim in odgovoren je za novi zakon, kateri dela krivice Japoncem. Californija lahko uzdrži ta zakon in prepreči rmenokožcem, da ne smejo lastovati zemljišče, ampak ene stvari ne more preprečiti. In to je: preprečiti ne more, da ne bi ameriški veletovornikari preselili svoje tovarne v Kitaj in na Japonsko, kjer bodo imeli delavce po ceni. To se že danes godi, dasiravno javnost malo ve o tem. Jeklarski trust, General Electric Co. in več drugih velikih podjetij je že zgradilo svoje tovarne na Japonsku, Kitajskem in v Indiji. Te tovarne so že pripravljene z delo. In ameriški kapitalisti bodo uporabili ravne tiste Japonce in Kitajce, ki bodo morali izključeni iz Californije, da jim bodo delali v Orientu, kjer lahko žive z desetimi centi na dan. To je bolj važno vprašanje kot pa lastninska pravica do zemlje Californiji; zlasti je važno radi tega če bo res Wilson znižal evrinski tarif, kot grozi, tako da bodo domači izdelki podvrženi konkurenci inozemskim produktom. Tedaj šele bodo prišli kapitalisti na ameriški trg s svojim v Orientu produciranim blagom in tedaj šele se bo ameriška javnost zavedla tega vprašanja. Socialisti ga vidimo že danes.

Alfonzo v Parizu — obdan od 20.000 vojakov.

Španski kralj Alfonso je 7. t. m. obiskal v Parizu predsednika Poincare. Alfonso je imel zelo "časten" sprejem. Od kolodvora pa do predsednikove palače je stala na obeh straneh ceste živa stena — kakih 20.000 pešev in 5000 konjenikov, ki so čuvali kralja pred kakšno bombo. Kljub temu je pa Alfonso lahko slišal tisočere kliče francoskih demonstrantov: "Slava Franceisu Ferreru! Dol s kronanim morilec!" Več oseb je bilo aretiranih in še pred prihodom Alfonza so zaprli več znanih španskih anarhistov v Parizu.